

Opgavenboekje

Voorronde Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2018

Inhoud	pagina
Aanwijzingen voor de kandidaten	2
A De wereld van Disneyland-resorts	3
B De geologische Brexit	4
C Carnaval in Rio de Janeiro	5
D 'Droge voeten' in de regio Eindhoven	6
Verantwoording	7

Aanwijzingen voor de kandidaten

Deze toets bestaat uit vier vraagstukken, elk met een aantal deelvragen.

Het totaal aantal te behalen scorepunten is 50.

A	De wereld van Disneyland-resorts	13 punten
B	De geologische Brexit	12 punten
C	Carnaval in Rio de Janeiro	13 punten
D	Droge voeten in de regio Eindhoven	12 punten

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden en dergelijke) dan worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Bij de 'uitlegvragen' wordt gelet op de volledigheid van de uitleg. Bij een volledige uitleg moet je een oorzaak en een gevolg daarvan noemen. Voor zo'n volledige uitleg krijg je 2 scorepunten. Voor een uitleg die gedeeltelijk juist is, kan de beoordelaar 1 scorepunt toekennen. Zorg dat je uitleg zo beknopt mogelijk is.

Bij 'beredeneer-' en 'beschrijf vragen' moet je antwoord meestal bestaan uit een aantal stappen. Aan het aantal scorepunten kun je zien hoeveel stappen er gegeven moeten worden.

Schrijf alle antwoorden met het bijbehorend nummer op je antwoordblad. Gebruik voor elk vraagstuk (A tot en met D) een nieuw antwoordblad.

Gebruik bij deze toets de 54e of 55e druk van De Grote Bosatlas en het bijgeleverde bronnenboekje. Bij elke vraag kun je desgewenst gebruik maken van de atlas. Bij elk vraagstuk begint de nummering van de bronnen met 1. De bronnen zijn dus niet doorgenummerd.

Het gebruik van kladpapier, rekenmachine en geodriehoek / liniaal is toegestaan.

Je hebt voor deze toets 120 minuten de tijd.

Succes!

A De wereld van Disneyland-resorts

Bij deze opgave horen de bronnen in het bronnenboekje bij A.

Gebruik de bronnen 1 en 2.

In de spreiding van Disneyland-resorts is zowel de oorspronkelijke triade als het proces van *global shift* zichtbaar.

- 2p 1 Toon aan dat in de spreiding van Disneyland-resorts
- deze triade zichtbaar is;
 - het proces van *global shift* zichtbaar is.

Gebruik de bronnen 1 en 2 en de kaart over McDonald's restaurants in de atlas.

- 2p 2 Beredeneer het verschil in spreiding van Disneyland-resorts en McDonald's restaurants.

De multinationals The Walt Disney Company en McDonald's dragen bij aan amerikanisering.

- 1p 3 Geef aan dat deze twee multinationals bijdragen aan amerikanisering.

De Disneyland-resorts bestaan elk uit meerderde themaparken met eromheen hotels, vakantieparken en veel andere voorzieningen die het bezoekers naar de zin moeten maken.

- 3p 4 Beschrijf in drie stappen dat zowel deze clustering als tijd-ruimtecompressie bijdragen aan het vergroten van het verzorgingsgebied van elk Disneyland-resort.

Gebruik de bronnen 1 en 2 en de atlas.

De multinational Walt Disney Parks and Resorts is steeds op zoek naar locaties voor een nieuw Disneyland-resort. Er gaan geruchten dat partijen in Dubai en Zuid-Afrika graag een nieuw Disneyland-resort willen bouwen.

- 3p 5 Geef
- vanuit de economische dimensie aan dat beide landen op regionale schaal een geschikte locatie zijn voor een nieuw Disneyland-resort;
 - het land dat jij het meest geschikt vindt als vestigingslocatie voor een nieuw resort;
 - vanuit twee verschillende dimensies, anders dan de economische dimensie, een voordeel en een nadeel van je keuze.

Gebruik bron 3.

- 2p 6 Beredeneer dat anti-globalisten deze cartoon kunnen gebruiken om hun standpunt over globalisering duidelijk te maken.

B De geologische Brexit

Bij deze opgave horen de bronnen in het bronnenboekje bij B.

Gebruik bron 1 en de geologische tijdschaal in de atlas.

De Weald Anticline is een grote plooï in de gesteentelagen in Zuidoost-Engeland.

- 2p 7 Beredeneer tijdens welke plooïingsfase de Weald Anticline is ontstaan.

Gebruik bron 1.

Uit de geologische kaart in bron 1 kun je afleiden dat het centrale deel van de Weald Anticline geërodeerd is.

- 1p 8 Geef aan waaraan je dat kunt zien op de geologische kaart.

Gebruik bron 1 en de overzichtskaart van het Verenigd Koninkrijk in de atlas.

- 1p 9 Bij welke kustplaats in het zuiden van Engeland komen, net zoals bij Dover, krijtrotsen voor?

- A bij Bournemouth
- B bij Hastings
- C bij Newhaven
- D bij Weymouth

Gebruik bron 1 en de overzichtskaart van het Verenigd Koninkrijk in de atlas.

- 3p 10 Teken een geologische dwarsdoorsnede van Brighton naar Cambridge.
- Op de horizontale as zet je de afstand tussen deze twee plaatsen.
 - Op de verticale as geef je een indicatie van de hoogte waarbij je het reliëf overdrijft.
 - Teken de gesteentelagen in.
 - Geef in je doorsnede South Downs, de Weald Anticline, North Downs en de ligging van de Thames aan.

Gebruik de bronnen 3 en 4.

- 3p 11 Beschrijf in drie stappen het ontstaan van de Straat van Dover.

Gebruik bron 1 en de overzichtskaart van het Verenigd Koninkrijk in de atlas.

Over zo'n 10.000 jaar zal de geologische Brexit van Groot-Brittannië waarschijnlijk weer ongedaan gemaakt zijn.

- 2p 12 Leg dit uit.
Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

C Carnaval in Rio de Janeiro

Bij deze opgave horen de bronnen in het bronnenboekje bij C.

Gebruik de bronnen 1 en 2 en de kaart cultuurgebieden in de atlas.
In het Braziliaans carnaval zijn cultuurelementen te herkennen die voortvloeien uit het koloniale verleden van Brazilië.

- 2p 13 Noteer de twee cultuurgebieden die het Braziliaans carnaval het meest hebben beïnvloed op je antwoordblad.
Geef voor elk cultuurgebied een voorbeeld van een cultuurelement dat herkenbaar is in het Braziliaans carnaval.

Gebruik de atlas.

In Brazilië bestaat een verband tussen welvaart en de etnische samenstelling van de bevolking.

- 2p 14 Geef aan
- op welke atlaskaart de etnische samenstelling van de bevolking in Brazilië te zien is
 - op welke atlaskaart de welvaartsverdeling in Brazilië te zien is.
 - welk verband in Brazilië bestaat tussen welvaart en de etnische samenstelling van de bevolking.

Elke regio in Brazilië heeft een eigen sambastijl. Deze verschillende sambastijlen zijn ook tijdens de carnavalsoptochten in Rio de Janeiro te herkennen.

- 2p 15 Beredeneer dat deze regionale sambastijlen ook tijdens de carnavalsoptochten in Rio de Janeiro te herkennen zijn.

Gebruik bron 1.

Niet alleen in arme, maar ook in rijke wijken van Rio de Janeiro, zijn sambascholen. De sambascholen in arme wijken hebben over het algemeen meer invloed op de sociale cohesie dan de sambascholen in rijke wijken.

- 2p 16 Beredeneer dit.

Gebruik de bronnen 1 en 2.

Een aantal sambascholen heeft de afgelopen tijd financiële steun van de Braziliaanse overheid gekregen. Van sommige sambascholen is daarentegen de financiële steun stopgezet.

- 3p 17 Geef
- vanuit de sociaal-culturele dimensie een reden om sambascholen financieel te ondersteunen;
 - vanuit de economische dimensie een reden om sambascholen financieel te ondersteunen;
 - vanuit de politieke dimensie een reden om de financiële steun aan sommige sambascholen juist stop te zetten.

Gebruik de bronnen 1 en 2.

De sociale ongelijkheid in Brazilië wordt tijdens de carnavalsoptocht in het Sambódromo in Rio de Janeiro benadrukt.

2p 18 Beredeneer dit.

D 'Droge voeten' in de regio Eindhoven

Bij deze opgave horen de bronnen in het bronnenboekje bij D.

Gebruik de kaart Nederland Geologie in de atlas.

De loop van de beken in Noord-Brabant wordt onder andere bepaald door de tektonische situatie ter plekke.

2p 19 Leg uit dat tektoniek de loop van de beken in Noord-Brabant bepaalt. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

De Dommel was in het verleden dieper uitgesneden in het landschap en stroomde sneller dan nu het geval is. Toen in de middeleeuwen veel bos in het stroomgebied werd gekapt, ging de beek meanderen.

2p 20 Leg uit dat door ontbossing in het stroomgebied de Dommel ging meanderen. Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

In de 20ste eeuw ontstonden waterproblemen in en rondom de Dommel.

3p 21 Geef van elk van onderstaande ingrepen uit de twintigste eeuw aan op welke wijze dat leidde tot waterproblemen in en rondom de Dommel.

- de kanalisatie van de Dommel;
- verstedelijking van de regio Eindhoven;
- gebruik van kunstmest en de intensivering van de veehouderij.

Gebruik bron 1 en de overzichtskaart van Zuid-Nederland.

Om het waterknelpunt bij Geldrop op te lossen wordt direct ten zuiden van de snelweg A67 een grote stuw gebouwd. Nog iets zuidelijker worden nieuwe meanders gegraven en sloten afgedamd.

3p 22 Geef aan

- waarom deze maatregelen gunstig zijn voor Geldrop;
- welk neven doel wordt nagestreefd met deze maatregelen;
- waarom juist het gebied ten zuiden van de A67 voor dit neven doel zeer geschikt is.

Gebruik bron 1.

In het oorspronkelijke plan zouden nog meer waterbergingsgebieden aangelegd worden dan uiteindelijk is gedaan. In plaats daarvan is er op een aantal locaties gekozen voor de aanleg van kades.

2p 23 Geef vanuit twee dimensies aan welke belangen een rol hebben gespeeld om uiteindelijk toch te kiezen voor de aanleg van kades.

Verantwoording

© 2018 Stichting Aardrijkskunde Olympiade Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Auteurs: Ingrid Heinen, Sigrid Ettema, Rob Adriaens

Advies: Thea Hooyman, Maarten Kimmel, Ruud van Roon, Lody Smeets

Eindredactie: Ingrid Heinen, Bart Pijpers

Vormgeving omslag: SLO

Vormgeving binnenwerk: Cito, Leander van de Walle

De Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2018 wordt mede mogelijk gemaakt door bijdragen van:

- ASML
- Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling (Cito)
- De Geo
- Fontys Lerarenopleiding Tilburg
- Geobattle
- Kunst in Kaart
- Hogeschool van Amsterdam
- HU Hogeschool Utrecht
- Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap (KNAG)
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- NHL Hogeschool Leeuwarden
- Noordhoff Uitgevers, de Bosatlas
- Radboud Universiteit Nijmegen
- Rijksuniversiteit Groningen
- Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO)
- ThiemeMeulenhoff
- Universiteit Utrecht
- Universiteit van Amsterdam
- Unie van Waterschappen
- Vakvereniging Fysische Geografie (VVFG)
- Wetenschap in Beeld

